

Ref.nr. 2009 02808:
Innspill i høringsrunden om forslag til endring i barnevernloven.

Først og fremst vil menneskehandelsteamet ved Hvalstad transittmottak ønske velkommen endringer i barnevernloven som gir hjemmelsgrunnlag for tvangsplasseringer av barn som kan være offer for menneskehandel. Dette er et etterlenget tiltak, da mottaket har erfaring med underkjenning av flere vedtak om tvangsplasseringer av menneskehandels ofre blant annet på grunn av lite hjemmelsgrunnlag i gammel lov. Vi ser likevel noen utfordringer med forslaget til ny lov:

1) Vedtak baserer seg på politiets arbeid, ikke bare barnevernets

Vedtak om plassering kan bare treffes dersom politiet finner at det foreligger alvorlig fare for menneskehandel, men Hvalstad mottak har lite erfaring med at politiet velger å undersøke slike saker i praksis, selv der ungdommen forteller og er interessert i samarbeid med politiet. Hvalstad mottak har selv måttet skrive trusselvurderingen, barnevernet krevde i den seneste plasseringen, da politiet ikke valgte å prioritere saken. Hva skal gjøres når mistanken fortsetter hos de mottaksansatte og barnevern, men politiet ikke velger å handle?

I tillegg vil politiet måtte basere en slik uttalelse på bevis. Det foreligger ofte lite objektive bevis, bare mistanker i slike tvangssaker. I høringsnotatet kreves det kvalifisert fare, mer enn bare mistanke. Hvor høy terskel skal settes? Noen tidligere tvangsplasseringer var basert nesten utelukkende på at det var en trend at kinesiske ungdommer forsvant i store antall. Kommer dette inn under mer enn alminnelig sannsynlighetsovervekt? Og tør *politiet* i slike saker å komme med en uttalelse om at de mener det foreligger en alvorlig fare for menneskehandel? Hvalstad mottak har ikke erfaring med at dette ville ha blitt gjort. Nye trender med indiske barn og voksne som forsvinner har blant annet vakt veldig liten interesse hos lokalt politi. Det er også ulik kunnskap om menneskehandel hos de lokale politikammer og lensmannskontor. Det er vanskelig å få interesse og forståelse for saker som ikke handler om prostitusjon og særlig i saker der bakmenn kan befinne seg i utlandet.

I menneskehandelsaker er det ofte viktig at det handles raskt for å sikre mot forsvinning. Hvor raskt kan politiet lage en trusselvurdering plasseringen kan baseres på? I det ene tilfellet menneskehandelsteamet har erfaring med at politiet bidro med en trusselvurdering, tok dette flere uker å få i stand. I andre tilfeller har politiet sagt at de ikke kom til å bidra med dette, og Hvalstad har selv måttet skrive en trusselvurdering i ett tilfelle.

2) Fylkesnemndas prøvinger

Akkurat som barnevern og politi, har fylkesnemnda ulik kunnskap om tematikken. Hvalstad mottak har tatt opp vanskeligheten med å få igjennom tvangsvedtak i menneskehandelsaker i KOMs referansegruppe. Menneskehandelsteamet mistenker at mye av underkjenningene baseres på dårlig kunnskap om ulike typer menneskehandel. I fjor forsvant også to barn på bakgrunn av at det var liten vits å prøve et tvangsvedtak for fylkesnemnda basert på trend, nasjonalitet (indisk) og vage mistanker. Noen prøvinger har også falt på barnets alder. Ungdommen nærmet seg 18 år og har dermed økende selvbestemmelsesrett. Det er likevel grunn til å stille spørsmålsteget ved denne selvbestemmelsesretten i menneskehandelsaker. Er det personen selv som vil til mulig bakmann eller er personen under press? Høringsnotatet legger til grunn at alder skal tas med i beregningen for prøvingene i ny lov også.

Saken skal prøves ofte, sier høringsnotatet. Det er allerede et problem å få barnevernet til å reagere i menneskehandelsaker i enkelte deler av Norge, da de ikke har kunnskap nok eller for eksempel finner saken vanskelig og foretrekker å skyve ansvaret på en annen etat. Vil terskelen for å ta tak i en slik sak for barnevernet høynes ved så mange prøvinger?

Det er også en grunnleggende forutsetning for forslaget at politiet etterforsker saken. Nye bevis og opplysninger bør være tilstede ved hver prøving. Hva hvis politiet velger å ikke prioritere saken (se over), eller hvis politiet henlegger saken, da de ikke finner den mulig å etterforske på bakgrunn av at barnet ikke samarbeider, det foreligger få opplysninger eller på bakgrunn av at mange av overgrepene er skjedd i utland? Det er også grunn til å stille seg spørsmålet: hva hvis en etterforskning ikke er til det beste for barnet, for eksempel for psyke og sikkerhet? Det er med andre ord ikke sikkert at nye bevis og opplysninger er tilstede ved hver prøving av saken. Vil dette føre til at barnet mister beskyttelse?

3) Egnede institusjoner

Barneofre i menneskehandel har like mye behov for et sikkert oppholdssted som voksne kvinner, men fanges likevel ikke opp av eksisterende institusjonstilbud i barnevernet. Tilbudet til voksne kvinner er blant annet opphold på krisesenter, et botilbud både med fokus på traume og sikkerhet. Barn må derimot bli sendt til enten åpne institusjoner (frivillig plassering) eller institusjoner rettet mot adferdsavvik og rus (tvangsplassering). Ikke alle har hemmelig adresse og fokus på sikkerhet. Beboerne kan også ha store problemer med rus og adferd, noe som ikke er ideelt i forhold til å skape en trygg atmosfære for et barn med store traumer. I tillegg har personalet varierende kunnskap om sikkerhet, menneskehandel og EMA.

Et annet moment er at barnevernets muligheter til å velge å vrake mellom institusjoner er begrenset. Systemet er lagt opp til "vanlige" barnevernsplasseringer hvor det kan være at foreldre bør ha muligheten til kontakt med barnet og barnet derfor ikke bør plasseres veldig langt unna. Med andre ord begrenses muligheten for hvilke institusjoner som kan brukes, og institusjonene får dermed ikke samme mulighet til å samle kompetanse. Barnet kan heller ikke plasseres langt unna eventuelle bakmenn, slik ønskelig kan være.

Menneskehandelsteamet stiller seg derfor undrene til departementets formuleringer om at plasseringer av mulige ofre for menneskehandel kan gjøres innenfor det eksisterende institusjonstilbudet. Menneskehandelsteamet etterlyser isteden større spesialisering av institusjoner i barnevernet, mer rettet mot menneskehandel (inkludert tvangsgifte) og annen sikkerhetsproblematikk, i tillegg til muligheter til plasseringer over hele Norge.

4) Hensynet til stabil oppvekst

Menneskehandelsteamet ser med bekymring på at barn har blitt flyttet mellom ulike mottak og institusjoner i barnevern ettersom hvordan saken utvikler seg. Vi mener at det er uheldig at barn blir flyttet tilbake til mottak etter opphold i barnevern i menneskehandelsaker. Barna trenger ro og stabilisering. I høringsnotatet legges det vekt på kortere plasseringer. Vi er bekymret for om dette vil føre til at barnet blir en pakke sendt rundt i et system. Plasseringene bør derfor også kunne gis over lengre tidsrom, slik at barna ikke blir kasteballer mellom mottak og/eller barnevernsinstitusjoner.

**Hero Oppvekst v/ faglig leder Sosan Asgari Mollestad.
Hvalstad Transittmottak EMA v/ Menneskehandelsteamet.
Hvalstad, 01.10.2009.**

